

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 57 0 Пс 120595 20 Рев
Бања Лука, 28.01.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као председника вијећа, Тање Бундало и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Отворени акцијски инвестициони фонд (ОАИФ) О. Ф. кога заступа Друштво за управљање инвестиционим фондовима К. И. а.д. Б. Л., кога заступа пуномоћник Д. М. адвокат из Б. Л., против туженог А. Р. С. а.д. Б. Л., кога у ревизионом поступку заступа пуномоћник С. В., адвокат из Б. Л., одлучујући о ревизији туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 120595 19 Пж од 16.03.2020. године, на сједници вијећа одржаној дана 28.01.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужитеља за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 5.107,05 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 120595 16 Пс од 12.06.2019. године, одбачена је тужба у дијелу захтјева да суд утврди да је на дан 13.07.2016. године процијењена вриједност акција туженог ознаке АЕРД-Р-А, ISIN број: BA100AERDRA1, CFI:ESVUFR, RIC:AERD.BJ, BBGID: BBG000V36HH6, и то редовних акција класе А, у укупном броју 930.513, у износу од 0,59 КМ по акцији, што укупно износи 549.002,67 КМ (став 1.). Обавезан је тужени да откупи од тужитеља 930.513 редовних акција класе А, ознаке АЕРД-Р-А, ISIN број: BA100AERDRA1, CFI:ESVUFR, RIC:AERD.BJ, BBGID: BBG000V36HH6, и то редовних акција класе А, у укупном броју 930.513, по процијењеној вриједности на дан 13.07.2016. године, у износу од 0,59 КМ по акцији, и да му у то име исплати укупно 549.002,67 КМ, са законском затезном каматом рачунајући од 31.10.2016. године па до исплате, а у противном ће пресуда ће бити основ за пренос акција емитента А. Р. С. а.д. Б. Л., ознаке АЕРД-Р-А, ISIN број: BA100AERDRA1, CFI:ESVUFR, RIC:AERD.BJ, BBGID: BBG000V36HH6, и то редовних акција класе А, у укупном броју 930.513 акција које су у власништву тужитеља на власнички рачун туженог код Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука (став 2.). Тужени је обавезан да тужитељу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 26.888,22 КМ, са законском затезном каматом, почев од дана доношења пресуде па до исплате, док је захтјев тужитеља за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа одбијен као неоснован.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 120595 19 Пж од 16.03.2020. године, жалба тужитеља је дјелимично усвојена и

првостепена пресуда преиначена у одбијајућем дијелу одлуке о трошковима поступка тако што је износ накнаде трошкова од 26.888,22 КМ повећан на износ од 29.388,22 КМ, а у преосталом одбијајућем дијелу одлука о трошковима поступка је потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновно одлучивање или да се иста преиначи и тужбени захтјев тужитеља одбије у цјелости.

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужитеља да се утврди да је на дан 13.07.2016. године процијењена вриједност 930.513 редовних акција туженог, у износу од 0,59 КМ по акцији, укупно 549.002,67 КМ, те да се обавезе тужени да откупи од тужитеља предметне акције, односно да му на име откупа акција исплати наведени новчани износ и то са законском затезном каматом почев од 31.10.2016. године па до исплате.

Наконведеног доказног поступка првостепени суд је утврдио: да је на XXVIII сједници скупштине акционара туженог од 04.04.2016. године донесена одлука о коришћењу зајма у износу од 7.000.000,00 КМ и одлука о заснивању заложног права; да је Отворени акцијски инвестициони фонд (ОАИФ) О. Ф. правни сљедник Затвореног мјешовитог инвестиционог фонда са јавном понудом у преобликовању К. И. Ф. а.д. Б. Л.; да је тужитељ власник акција код туженог, укупно 930.513 акција, односно 9,19 % учешћа; да је на XXIX сједници скупштине акционара туженог од 16.8.2016. године, расправљано о доношењу одлуке о измјенама и допунама одлуке Скупштине акционара друштва од 04.04.2016. године, те је том приликом констатовано да је након усвајања одлуке о коришћењу зајма уочена потреба за измјену одлуке јер је основном одлуком од 04.04.2016. године као средство обезбјеђења зајма предвиђено залагање некретнина у својини друштва; да по усвојеним одлукама скупштине акционара од 04.04.2016. године, није било тужби несагласних акционара, те је појашњено да се умјесто заложног права на некретнинама као средство обезбјеђења зајма предвиђају три нова инструмента обезбјеђења и то мјенице, залог на покретним стварима и цесија потраживања; да су приликом гласања за измјену одлуке о коришћењу зајма представници тужитеља били уздржани; да је донесена и усвојена измјена и допуна члана 3. и 4. Одлуке о коришћењу зајма од 04.04.2016. године на начин да је умјесто обезбјеђења наплате новчаних потраживања по основу одобреног зајма уписом хипотеке на некретнинама, одлучено да се обезбјеђење наплате новчаних потраживања по основу истог зајма изврши уписом заложног права на опреми која је предмет набавке средствима истог зајма, затим са издавањем 40 бјанко мјеница и закључењем уговора о цесији са Министарством саобраћаја и веза Републике Српске; да је тужитељ поднио захтјев за откуп акција 29.08.2016. године; да јеведено вјештачење по вјештаку финансијске струке Д. О., која је закључила да имовина којом је располагао одлуком донесеном дана 16.08.2016. године представља више од 30% књиговодствене вриједности имовине исказане у посљедњем годишњем билансу стања тужене, јер је само износ залоге на покретним стварима 52,63% од књиговодствене вриједности имовине туженог.

Код тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио: да су измјенама одлуке промијењена само средства обезбјеђења кредита, али да та промјена средстава обезбјеђења и увођења три нова инструмента обезбјеђења кредита чине ту одлуку подобном да се посматра самостално као одлука о стицању и располагању имовином велике вриједности, како је то одређено одредбом члана 433. став 1. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“ број 127/08, 58/09, 100/11, 67/13 и 100/17 – даље ЗПД) и да тиме не стоје наводи туженог да се одлука донесена на XXIX скупштини 16.08.2016. године не може посматрати као одлука о располагању имовине велике вриједности, издвојено и независно од одлуке донесене 04.04.2016. године; да самим тим што је дошло до измјене средстава обезбјеђења кредита, на начин да је оспореном одлуком од 16.08.2016. године дозвољен упис залога на опреми која је предмет набавке средствима зајма, затим издавање 40 бјанко мјеница са клаузулом без протеста, те закључење уговора о цесији, је дозвољено оптерећење имовине туженог на начин који није био предмет расправљања на скупштини одржаној 04.04.2016. године; да се обезбјеђење кредита није могло реализовати уписом заложног права на некретнинама јер је тужени јавно предузеће, па уговарање новог вида обезбјеђења представља већи терет за корисника кредита односно туженог; да тужени није у законском року исплатио вриједност акција, тј. предмет захтјева, па да је тужитељ у складу са одредбом члана 435. став 9. ЗПД овлашћен да поднесе тужбу и тражи исплату пуне вриједности његових акција што је учинио у року; да је вриједност акција утврђена према одредби члана 435. став 5. тачка б) ЗПД, те одредбама чланова 436. став 1. и 186. истог закона, па је утврђено да је највећа вриједност акција у складу са чланом 435. став 7. ЗПД 0,59 КМ, те да тужитељу припада укупно 549.002,67 КМ по основу вриједности 930.513 редовних акција класе А по процијењеној вриједности на дан 13.07.2016. године, па је првостепени суд у складу са наведеним одлучио као у ставу 2. изреке првостепене пресуде. Првостепени суд је одбацио тужбу тужитеља у дијелу којим се тражи утврђење процјене вриједности акција туженог на дан 13.07.2016. године, налазећи да се овим дијелом тужбеног захтјева не тражи утврђење неког права или правног односа, нити истинитост односно неистинитост неке исправе (члан 67. ЗПП), већ утврђење чињеница.

Одлучујући о жалбама странака, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда у дијелу којим је одлучено о главној ствари, па је у том дијелу жалбе одбио и првостепену пресуду потврдио. Дјелимичним усвајањем жалбе тужитеља, другостепени суд је првостепену пресуду преиначио у одбијајућем дијелу одлуке о трошковима поступка тако што је досуђену накнаду трошкова поступка са износа од 26.888,22 КМ повећао на износ од 29.388,22 КМ.

Нижестепене одлуке су правилне и законите и ревизионим наводима нису доведене у озбиљну сумњу.

Према одредби члана 435. став 1. ЗПД акционар може да тражи од друштва да откупи његове акције ако гласа против одлуке или се уздржи од гласања за одлуку, између осталог, којом се одобрава стицање, односно располагање имовином велике вриједности.

У конкретном случају, према чињеничном утврђењу нижестепених судова, на XXIX сједници скупштине акционара туженог од 16.08.2016. године, донесена је одлука о измјенама и допунама одлуке Скупштине акционара друштва од 04.04.2016. године на начин да је умјесто обезбјеђења наплате новчаних потраживања по основу одобреног зајма уписом хипотеке на некретнинама, одлучено да се обезбјеђење наплате новчаних потраживања по основу истог зајма изврши уписом заложног права на опреми која је

предмет набавке средствима истог зајма, затим са издавањем 40 бјанко мјеница и закључењем уговора о цесији са Министарством саобраћаја и веза Републике Српске. Представници тужитеља на тој сједници су се уздржали од гласања. Тужитељ је дана 29.08.2016. године туженом поднио захтјев за откуп акција.

У ревизији тужени понавља наводе које је истицао у поступку пред нижестепеним судовима, односно истиче: да спорна одлука представља само допуно раније одлуке од 04.04.2016. године; да се њоме само мијењају средства кредита, док је кредит остао исти; да се тиме не ради о одлуци којом је располагаано имовином велике вриједности, који ревизиони наводи нису основани.

Одредбом члана 433. ЗПД прописано је да под стицањем и располагањем имовином велике вриједности сматра се пренос или више повезаних преноса чији је предмет стицање или располагање од привредног друштва имовине чија тржишна вриједност у тренутку доношења одлуке представља најмање 30% од књиговодствене вриједности имовине исказане у последњем годишњем билансу стања (став 1.). Стицање или располагање у смислу овог закона означава стицање или располагање било којим начином, укључујући нарочито продају, закуп, размјену, залог или хипотеку, као и замјену за улог у другом привредном друштву (став 2.).

Правилно нижестепени судови налазе да је, сагласно цитираној законској одредби, спорна одлука скупштине акционара туженог од 16.08.2016. године, којом је извршена промјена средстава обезбјеђења увођењем три нова инструмента обезбјеђења, у ситуацији када се обезбјеђење кредита није могло реализовати уписом заложног права према ранијој одлуци од 04.04.2016. године, те је дозвољено оптерећење имовине туженог на начин који није био предмет према ранијој одлуци, представља одлуку подобном да се самостално посматра као одлука о стицању и располагању имовином велике вриједности. Наведено, имајући у виду да, према налазу вјештака финансијске струке (којем парничне странке нису приговарале), имовина којом је располагаано одлуком донесеном дана 16.08.2016. године у тренутку доношења одлуке представља више од 30% књиговодствене вриједности имовине исказане у последњем годишњем билансу стања тужене, јер је само износ залог на покретним стварима 52,63% од књиговодствене вриједности имовине туженог.

Како, дакле, спорна одлука има карактер самосталне одлуке о стицању и располагању имовином велике вриједности, то се не могу прихватити ни ревизиони наводи да је захтјев тужитеља за откуп акција неблаговремен (да се рок за подношење захтјева има рачунати од 04.04.2016. године), већ се супротно овим ревизионим наводима рок има рачунати од дана закључења сједнице скупштине акционара на којој је донесена спорна одлука, односно од 16.08.2016. године. Другачији закључак не може исходити чињеница, на коју се ревидент позива, да тужитељ није гласао ни за одлуку која је донесена дана 04.04.2016. године, те наводи да је тужитељ, уколико је сматрао да му одлука о задужењу не иде у прилог, своје право на откуп акција могао искористити у року од 15 дана од сједнице одржане 04.04.2016. године, јер је право избора тужитеља да ли ће се, након што се уздржи од гласања за одлуку из одредбе члана 435. ЗПД, користити законом прописаним правом на откуп акција.

Како је тужитељ захтјев за откуп акција туженом поднио дана 29.08.2016. године, то је исти благовремено поднесен у складу са одредбом члана 435. став 6. тачка б) ЗПД. С обзиром да тужени није у року од 60 дана од истека рока за подношење захтјева исплатио вриједност акција (члан 435. став 7. ЗПД), то је сходно ставу 9. исте законске

одредбе тужитељ овлаштен да поднесе предметну тужбу у року од 30 дана од истека рока за исплату (члан 435. став 10. ЗПД), који законски рок је у конкретном случају испоштован, јер је рок за исплату истекао 31.10.2016. године, док је тужба суду поднесена дана 03.11.2016. године.

Ревизионим наводима тужени не приговара утврђеној вриједности акција од 0,59 КМ по акцији. Уосталом процијењена вриједност акција туженог, према подацима из налаза вјештака финансијске струке (којем налазу парничне странке нису приговарале), је утврђена у складу са законом. Наиме, вриједност акција се утврђује према највишој вриједности од понуђених (одредба члана 435. став 5. тачка б) ЗПД) на дан доношења одлуке о сазивању сједнице скупштине акционара (13.07.2016. године), односно према подацима о књиговодственој вриједности акција, тржишној вриједности акција (утврђеној у складу са чланом 436. став 1. ЗПД) и подацима о процијењеној вриједности акција (утврђеној у складу са чланом 186. ЗПД). Вјештак је утврдила процијењену вриједност акција туженог методом књиговодствене вриједности 0,56 КМ, методом ликвидационе вриједности 0,365 КМ и методом дисконтованог новчаног тока 0,59 КМ, те је образложила разлоге због којих у конкретном случају није могуће утврдити тржишну цијену акција, код које се фер цијена утврђује на основу цијене на берзи, али само уколико постоји активно тржиште, што у конкретном случају не постоји.

Код наведеног, тужени је сагласно одредби члана 435. став 7. ЗПД, обавезан на исплату укупног износа од 549.002,67 КМ (0,59 КМ по акцији). На означени износ главнице, супротно ревизионим наводима, правилно је досуђена законска затезна камата почев од 31.10.2016. године, а не од дана израде налаза вјештака. Наиме, тужени је, сагласно одредби члана 435. став 7. ЗПД, у обавези да у року од 60 дана од дана истека рока из става 6. тачка б) истог члана (15 дана од закључења сједнице скупштине акционара за подношење захтјева за откуп акција) исплати вриједност акција које су предмет захтјева, што значи да је тужени у конкретном случају у доцњи од 31.10.2016. године, од којег дана је, сагласно одредби члана 277. став 1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04), затезна камата и досуђена.

Из датих разлога, изјављена ревизија је одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

Захтјев тужитеља за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 5.107,05 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић